

ลักษณะโดยทั่วไปของเกษตรกรผู้ร่วมโครงการและท้องที่ที่ทำการศึกษา

สภาพพื้นที่ที่ทำการศึกษา

สภาพทั่ว ๆ ไปของพื้นที่ที่ทำการศึกษาเพาะปลูกถั่วเขียวของเกษตรกรในโครงการของศูนย์ขยายพันธุ์พืชที่ 1 อยู่ในเขตตำบลคันทอง ตำบลวังทอง และตำบลวังนิกุล อำเภอวังทอง จังหวัดพิษณุโลก และพื้นที่ในการเพาะปลูกของศูนย์ขยายพันธุ์พืชที่ 4 อยู่ในเขตอำเภอดงหลวงและอำเภอท่าตะโก จังหวัดนครสวรรค์ และเพื่อให้เกิดความเข้าใจพื้นฐานเกี่ยวกับเกษตรกรจะได้อธิบายลักษณะทั่ว ๆ ไปของเกษตรกรในพื้นที่ที่ทำการศึกษาด้วย

สภาพภูมิประเทศและภูมิอากาศของจังหวัดพิษณุโลก¹

จังหวัดพิษณุโลกอยู่ห่างจากกรุงเทพมหานครขึ้นมาทางเหนือประมาณ 389 กิโลเมตร อยู่กึ่งกลางระหว่างกรุงเทพมหานครกับเหนือสุดของประเทศ จากลักษณะที่ตั้งดังกล่าวจึงถือว่าตั้งอยู่ในบริเวณภาคเหนือตอนล่าง แต่ถ้ากล่าวถึงที่ตั้งตามภูมิศาสตร์หรือการปกครองแล้วจะตั้งอยู่ในบริเวณภาคกลางตอนบน

ลักษณะภูมิประเทศ ลักษณะพื้นที่ส่วนใหญ่เป็นที่ราบสูง โดยมีแม่น้ำที่สำคัญคือแม่น้ำน่านและแม่น้ำยมไหลผ่าน อาณาเขตของจังหวัดพิษณุโลก ทิศเหนือติดต่อกับจังหวัดอุตรดิตถ์ ทิศใต้ติดต่อกับจังหวัดพิจิตร ทิศตะวันออกติดต่อกับจังหวัดเพชรบูรณ์ ทิศตะวันออกเฉียงเหนือติดต่อกับจังหวัดเลยและสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว และทิศตะวันตกเฉียงใต้ติดต่อกับจังหวัดกำแพงเพชร เนื้อที่ทั้งหมดประมาณ 9,659 ตารางกิโลเมตรหรือประมาณ 6,136,250 ไร่

อุณหภูมิ ในปีการเพาะปลูก 2528/2529 จังหวัดพิษณุโลกมีอุณหภูมิต่ำสุด 12.8 องศาเซลเซียส อุณหภูมิสูงสุด 41.0 องศาเซลเซียส และอุณหภูมิโดยเฉลี่ย 28.4 องศาเซลเซียส ปริมาณน้ำฝนตลอดปี 1,619.1 มิลลิเมตร

พื้นที่การเพาะปลูก ในปีการเพาะปลูก 2528/2529 พื้นที่การเพาะปลูกถั่วเขียวของจังหวัดพิษณุโลกมีจำนวน 226,314 ไร่ เนื้อที่เก็บเกี่ยว 218,243 ไร่ ได้ผลผลิต 17,891 ตัน ผลผลิตเฉลี่ยต่อไร่ 82 กิโลกรัม

¹ สถิติการเกษตรของประเทศไทย ปีการเพาะปลูก 228/2529 สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์

สมชาย พุ่มสะอาด และคณะ " 73จังหวัด "

ลักษณะของเกษตรกรในพื้นที่ทำการศึกษา

จากการวิจัยภาคสนามและการสอบถามเกษตรกรในเขตตำบลดินทอง ตำบลวังทอง และตำบลวังนิกุล จังหวัดพิษณุโลก โดยใช้แบบสอบถามและการเข้าสังเกตการณ์เพื่อรวบรวมข้อมูลต่าง ๆ เกี่ยวกับการปลูกถั่วเขียวพันธุ์อุ้มทอง 1 ในฤดูฝนปีการเพาะปลูก 2528/2529 ได้ข้อมูลพอสังเขปดังนี้ เกษตรกรตัวอย่างที่ตอบแบบสอบถามมีจำนวนทั้งสิ้น 25 ราย โดยได้ทำการสัมภาษณ์หัวหน้าครอบครัวพบว่า อายุของเกษตรกรหัวหน้าครอบครัวเฉลี่ยเป็น 44 ปี ระดับการศึกษาส่วนใหญ่จบชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ประสบการณ์ในการปลูกถั่วเขียวโดยเฉลี่ยประมาณ 10 ปี ลักษณะการถือครองที่ดินของเกษตรกร ร้อยละ 68.02 มีที่ดินเป็นของตนเองและร้อยละ 31.98 เป็นที่ดินเช่า ส่วนลักษณะของการเพาะปลูกพบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่ทำการปลูกถั่วเขียวเป็นพืชในฤดูการเพาะปลูกที่ 2 หลังจากมีการเพาะปลูกข้าวโพดซึ่งเป็นพืชในฤดูการเพาะปลูกที่ 1 เสร็จแล้ว ระยะเวลาในการเพาะปลูกถั่วเขียวจนถึงเก็บเกี่ยวเสร็จอยู่ในช่วงเดือน กันยายน-พฤศจิกายน 2528

สภาพภูมิประเทศและภูมิอากาศของจังหวัดนครสวรรค์¹

จังหวัดนครสวรรค์ตั้งอยู่ในบริเวณที่คาบเกี่ยวระหว่างภาคเหนือตอนล่างและภาคกลางตอนบนซึ่งมีสภาพเป็นปากทางไปสู่ภาคเหนือหรือลงมาสู่ภาคกลาง ด้วยสภาพที่ตั้งดังกล่าว จังหวัดนครสวรรค์จึงเป็นศูนย์กลางการคมนาคมติดต่อระหว่างภาคเหนือและภาคกลางตลอดจนภาคอื่น ๆ ด้วย อยู่ห่างจากกรุงเทพฯ ไปทางเหนือตามทางสายเอเชียเป็นระยะทาง 237 กิโลเมตร

ลักษณะภูมิประเทศ ลักษณะพื้นที่ส่วนใหญ่เป็นที่ราบลุ่มแม่น้ำและเป็นจุดเริ่มต้นของแม่น้ำเจ้าพระยาที่เป็นแม่น้ำสายสำคัญของภาคกลาง อาณาเขตของจังหวัดนครสวรรค์ ทิศเหนือติดต่อกับจังหวัดพิจิตรและกำแพงเพชร ทิศใต้ติดต่อกับจังหวัดลพบุรี อุทัยธานี ชัยนาทและสิงห์บุรี ทิศตะวันออกติดต่อกับจังหวัดเพชรบูรณ์ และทิศตะวันตกติดต่อกับจังหวัดตาก มีพื้นที่รวมประมาณ 9,625 ตารางกิโลเมตรหรือประมาณ 6,028,125 ไร่

อุณหภูมิ ในปีการเพาะปลูก 2528/2529 จังหวัดนครสวรรค์มีอุณหภูมิต่ำสุด 13.9 องศาเซลเซียส อุณหภูมิสูงสุด 42.3 องศาเซลเซียส และอุณหภูมิเฉลี่ย 28.8 องศาเซลเซียส ปริมาณน้ำฝนตลอดปี 1,197.9 มิลลิเมตร

พื้นที่การเพาะปลูก พื้นที่การเพาะปลูกถั่วเขียวปี 2528/2529 ของจังหวัด

¹ เรืองเดียวกัน

นครสวรรค์มีจำนวน 310,072 ไร่ เนื้อที่เก็บเกี่ยว 290,636 ไร่ ได้ผลผลิต 32,445 ตันผลผลิตเฉลี่ยต่อไร่ 112 กิโลกรัม

ลักษณะของเกษตรกรในพื้นที่ที่ทำการศึกษา

จากการวิจัยสอบถามเกษตรกรในเขตอำเภอตากฟ้า และอำเภอท่าตะโก จังหวัดนครสวรรค์ โดยใช้แบบสอบถามและการเข้าสังเกตการณ์เพื่อรวบรวมข้อมูลต่าง ๆ เกี่ยวกับการปลูกถั่วเขียวพันธุ์อุ้มทอง 1 ในฤดูฝนปีการเพาะปลูก 2528/2529 ได้ข้อมูลพอสังเขปดังนี้ เกษตรกรตัวอย่างที่ตอบแบบสอบถามมีจำนวนทั้งสิ้น 25 ราย ซึ่งได้ถามเจาะจงเฉพาะผู้ที่ป็นหัวหน้าครอบครัวพบว่า อายุของเกษตรกรหัวหน้าครอบครัวโดยเฉลี่ยเป็น 37 ปี ระดับการศึกษาส่วนใหญ่จบชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ประสบการณ์ในการปลูกถั่วเขียวโดยเฉลี่ยประมาณ 7 ปี ลักษณะการถือครองที่ดินของเกษตรกร ร้อยละ 95.14 มีที่ดินเป็นของตนเองและร้อยละ 4.86 เป็นที่ดินเช่า ส่วนลักษณะของการเพาะปลูกพบว่าเกษตรกรส่วนใหญ่ทำการปลูกถั่วเขียวเป็นพืชในฤดูการเพาะปลูกที่ 1 และการเพาะปลูกในฤดูการเพาะปลูกที่ 2 จะทำการปลูกข้าวโพด ระยะเวลาในการเพาะปลูกถั่วเขียวจนถึงเก็บเกี่ยวเสร็จอยู่ในช่วงเดือนพฤษภาคม-กรกฎาคม 2528

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย